

**BORINI BAXSHIDA ETOLGAN OTAM
BOQIY DUNYOGA YO'L OLGAN OTAM**

Dilbaroy Ubaydullayeva Ilxomjonovna

Toshkent shahar Chilonzor tumani 2-son kasb-hunar maktabi

Ona tili va adabiyoti

+998997948310

ANNOTATSIYA

Ota-onalar o'rtasidagi hamkorlik o'qituvchi va o'quvchi munosabatlariga asoslanadi. Hozirgi kunda ba'zi oilalarda bolalarni tarbiyalashning asosiy ijtimoiy institut kabi ta'lim-tarbiya shakllangan bo'lib, umumiy ta'lim muassasasi ota-onalar bilan o'zaro aloqani yo'lga qo'ymoqda. Shunday qilib, ota-onalar, bolalar va o'qituvchilar o'rtasidagi hamkorlikning yangi turi rivojlanmoqda. Ushbu turdagi munosabatlarda bola endi ob'ekt emas, balki ta'lim faoliyatining sub'ekti bo'lib, maktab o'qituvchilarining ota-onalar bilan ishlash tizimining yetakchi g'oyasi har bir bolaning oilasi bilan hamkorlikni o'rnatish, o'zaro yordam berishi natijasida shakllanadi. Maqolada, shuningdek, ota-onalar, o'qituvchilar va maktab o'rtasidagi hamkorlikning samaradorligi va afzalliklari muhokama qilib o'tilmoqda.

Kalit so'zlar: *O'qituvchi, maktab, ota-ona, sifat, hamkorlik, ta'lim.*

KIRISH

Yuqori sinfdagi o'g'limga qaraganda boshlang'ich sinfdagisini dars tayyorlatish menga ancha mushkul vazifa. Gohida aldab, qo'lga shirinliklar tutqazib, uyga berilgan vazifani bajartirishga undasamda u kitobini qo'lga olgan hamanoq yana televizordagi fantastik multiklariga qadalib qoladi. Uning o'y-hayoli saxnasida multifilmlardagi samoviy kemalar, uchar gilamlar, yaltiroq toshchalaru, "fokus"chilar, so'ng yuziga niqob taqib olgan maskali quroli o'zidan katta robot bolakaylar paydo bo'ladi. Ana endi qo'lidan televizor pultini olishga ham xojat qolmaydi. Undagi jangarilik, betgachoparlik, qaysarlik kerak bo'lsa "bez" ligidan muammoning tugunini yecholmay halak bo'lasan kishi. Ayniqsa darsdan keyingi ta'til kunlarida kitob olish o'rniga yana o'sha teleekrangga termulib qolishadi. Buni dugonalar bilan bo'lgan suhbatimizda mulohaza uchun o'rta tashladik. Farzandini ta'tilda kitob o'qiyotganini aytgan o'rtoqlarimiz atigi bir nafarni, majburlab dars

tayyorlatayotgani esa uchta qolganlarimiz esa har qancha imkoniyat yaratib bermaylik hamon yo televizorga yoki telefon ekraniga termulib qolganlari esa 70-80 foizni tashkil qilishi bizni hamisha o‘ylantirdi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODIKASI

Keling avvalo, yuqoridagi vaziyatlarning yuzaga kelishi, bolani o‘tish davrining 5-6 yoshidanoq kitobga darsga bo‘lgan ishtiyoqi so‘nib, bo‘sh vaqtini boshqa keraksiz ishlar bilan mashg‘ul bo‘lishi bizni hamisha munozara qilishga chorlaydi. Aslini olganda oila va maktab o‘rtasidagi hamkorlik jarayoni ota-onalarni ta‘lim jarayoniga jalb qilishga, bo‘sh vaqtni o‘tkazishga, bolalar va pedagogik jamoa bilan o‘zaro munosabatlarga qaratilgan bo‘lishi kerak.

Umumta‘lim tashkilotining o‘quvchilarning oilalari bilan hamkorligining maqsadlari va shartlari o‘zaro munosabatlarni tashkil etishning muhim tarkibiy qismidir. Ularning yutug‘i ta‘lim tashkilotining ota-onalar bilan hamkorlik qilish shakllari va usullariga - ularning birgalikdagi muloqotini va faoliyatini tashkil etish usullariga bog‘liq. Hamkorlikning turli shakllari va usullarini tanlash maktab tomonidan amalga oshiriladi va ushbu bosqichda hal qilinishi kerak bo‘lgan muayyan vazifalarga, ota-onalarning qiziqishlari va intilishlariga, shuningdek, ushbu davrda jamiyatning rivojlanish darajasiga bog‘liq.

Guruh va jamoaviy hamkorlikning asosiy shakllari quyidagilardan iborat:

maktab miqyosida va sinfda ota-onalar yig‘ilishi;

maktab tadbirlari, konsertlar o‘tkazish;

ochiq kunlar (ota-onalar kuni);

ota-onalar qo‘mitasining tematik konferensiyalarini tashkil etish va ular bilan yaqindan hamkorlik qilish;

ota-onalarning ijodiy guruhlari bilan ishlash, savol-javob kuni;

guruh maslahatlari;

ota-onalarni maktab ma‘muriyati, pedagogik jamoa bilan uchrashish;

ota-onalar uchun ma‘ruzalar;

seminarlar, treninglar; o‘quv filmlarini ko‘rish va keyingi muhokamalar; ota-onalar maktablari. Agar boshqa tasnifni ko‘rib chiqsak, umumiy ta‘lim muassasasi va oila o‘rtasidagi hamkorlik shakllari an‘anaviy va noan‘anaviy bo‘linadi. An‘anaviy shakllar - bu barcha umumiy ta‘lim muassasalari uchun umumiy bo‘lgan, yillar davomida sinovdan o‘tganlar. Bunga quyidagilar kiradi: ota-onalar yig‘ilishi; ota-

onalar uchun ma'ruzalar; ota-onalar bilan pedagogik suhbatlar; oilaviy tashriflar; tadbirlarni birgalikda tashkil etish; individual va guruh maslahatlari; ota-onalar bilan yozishmalar; individual uchrashuvlar va boshqalar.

Hamkorlikning noan'anaviy shakllari oila bilan ishlashning zamonaviy shakllari bo'lib, o'qituvchilarga ota-onalarga bolalarni tarbiyalash va o'qitishda imkon qadar yordam berishga yordam beradi. Har bir ota-ona o'qituvchini bolani har tomonlama rivojlangan shaxs sifatida rivojlantirishga qaratilgan ishida qo'llab-quvvatlashga intiladi. Ammo zamonaviy ota-onalar - bu paydo bo'lgan muammolarni, mavjud vaziyatni tahlil qilishga qodir bo'lgan bilimlilar, shuning uchun o'qituvchi oila bilan hamkorlikning yangi shakllaridan foydalanishi kerak. Umumiy ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlikning ko'plab shakllari mavjud. Belgilangan maqsadlarga erishish va yuqori natijalarga erishish uchun o'qituvchi ota-onalar bilan birgalikdagi faoliyatda turli xil hamkorlik shakllarini to'g'ri birlashtira olishi kerak. Har safar o'qituvchilar tarkibi har bir oilaning xususiyatlarini hisobga olgan holda kerakli, samaraliroqlarini tanlashi kerak. Axir hamkorlikning asosiy maqsadi ota-onalar bilan ittifoqdosh bo'lishdir.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Shunday qilib, aytishimiz mumkinki, umumiy ta'lim muassasasi va oila o'rtasidagi hamkorlikning barcha shakllarining mazmuni o'qituvchilarning barkamol rivojlanishiga qaratilgan faol ta'lim o'zaro ta'sirini yaratishdir. O'qituvchilar va otaonalarning to'g'ri tashkil etilgan o'zaro aloqasi bolani yaxshiroq tushunishga, oilada va maktabda shaxsiy ta'lim muammolarini hal qilishning eng maqbul usullarini topishga yordam beradi.

O'qituvchi esda tutishi kerakki, u foydalanadigan barcha shakllar bolalar, ota-onalar va maktab o'rtasida ishonchli munosabatlarni o'rnatishga, ularni bir jamoaga birlashtirishga, ularning muammolarini bir-birlari bilan bo'lishish va birgalikda hal qilish zarurligini tarbiyalashga qaratilgan bo'lishi kerak.

Oila va maktab hamkorligi maktab hayoti davomida davom etadigan jarayondir. Shunday qilib ijobiy maktab muhitini targ'ib qilish uchun quyidagi qadamlarni belgilaydi: O'qituvchilar maktab va oilalar o'rtasidagi muntazam aloqani rag'batlantiradilar va qo'llab-quvvatlaydilar. Hammaga hurmat bilan munosabatda bo'lishadi.

Maktab madaniyati jamiyat va g'amxo'r munosabatlar tuyg'usini rivojlantiradi. Ota-onalar maktab faoliyatiga jalb qilingan. o'quvchining eng yaxshi manfaatlariga e'tibor qaratish. Ijobiy harakat yo'nalishini aniqlash Ota-onalarni savollar bilan uchrashuvga kelishga undash. O'quvchining kuchli tomonlari, ehtiyojlari, dasturlash maqsadlari va o'qitish strategiyalari haqida ma'lumot almashish.

XULOSA

Mavzuga oid masalani chuqurroq tahlil qilish maqsadida Qashqadaryo viloyati Shahrisabz tumanidagi aksariyat maktablari o'qituvchilar hamda o'quvchilarning otaonalari ishtirokida anonim kichik surovnomasi o'tkazildi. So'rovnoma natijasida maktab-ota-ona, o'qituvchi o'rtasidagi munosabatlar taxlil qilindi. So'rovnoma 15 ta savoldan iborat bo'lib, "Farzandingiz kelajakda qaysi yo'nalishni tanlashini istaysiz?", "Farzandingiz bilan uyda birgalikda dars tayyorlaysizmi?", "Farzandingiz bilan birga (ta'lim uchun) kuniga necha soat shug'ullanasiz?", "Farzandingiz bilan birga uy vazifalarini bajarishda qiyinchiliklarga duch kelganmisiz?" kabi savolnomasi matni tuzildi. Demak, savolnomalarda ota-onalar ko'pchiligi farzandi oliy ma'lumotli bo'lishini istashini anglaymiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Nishonov U., Tursunov I. «Pedagogika kursi» Toshkent 1997 yil.
2. Babanskiy Y. K. «Pedagogika» M. 1988 yil.
3. Munavvarov A. K. «Pedagogika» Toshkent 1996 yil.
4. Avloniy A. «Saylanma» Ikki jildlik. Toshkent., 1999 yil.